

Beslutsunderlag

DATUM: 2014-03-13
AVDELNING: Avdelningen för marknader (AFM)
HANDLÄGGARE: Göran Robertsson
HANTERINGSKLASS Ö P P E N

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2014-277-AFM

■ Inleverans av vinstmedel till staten 2014

Förslag till direktionens beslut

Chefen för avdelningen för marknader (AFM) uppdras att i samband med årets inleverans av vinstmedel till staten växla utländsk valuta motsvarande ett värde av 3,3 miljarder kronor till svenska kronor.

Bakgrund

Fram till 2008 hade banksystemet likviditetsunderskott gentemot Riksbanken. Bankerna finansierade underskottet genom att låna pengar av Riksbanken som således hade en penningpolitisk fordran på banksystemet. När Riksbanken på den tiden betalade utdelning till staten, och därmed ökade mängden likvida medel i banksystemet, minskade likviditetsunderskottet. Därmed minskade även Riksbankens fordran på banksystemet.

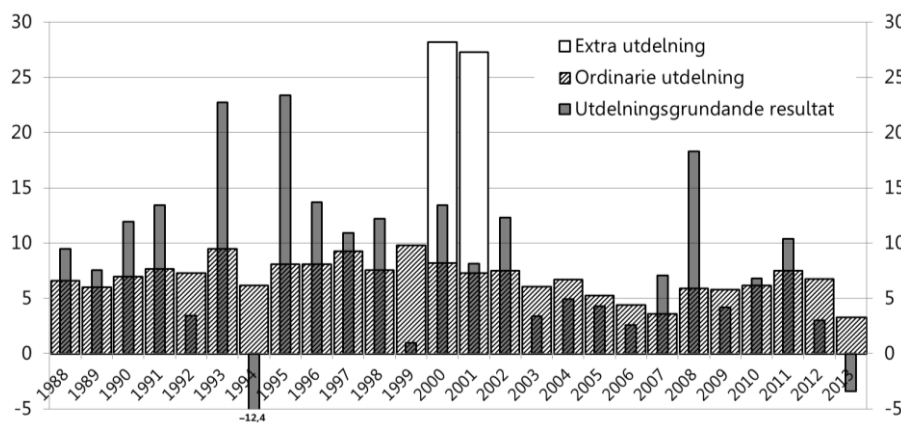
Under åren 2008–2009 övergick banksystemets likviditetsunderskott till ett överskott. Riksbanken blev nettolåntagare i svenska kronor och fick därmed en penningpolitisk skuld. Förändringen ägde rum samtidigt som Riksbanken genomförde omfattande strukturella transaktioner som en följd av finanskrisen. När Riksbanken numera betalar utdelning, och därmed ökar mängden likvida medel i banksystemet, växer således Riksbankens penningpolitiska skuld.

Överväganden

Riksbankens intäkter utgörs nästan uteslutande av valutareservens avkastning. Intäkterna erhålls således i utländsk valuta medan Riksbankens kostnader betalas i svenska kronor. Eftersom Riksbanken saknar likvida tillgångar i svenska kronor (med undantag av den värdepappersportfölj som byggts upp för att säkerställa bankens operativa kompetens) finansieras kostnaderna genom att löpande öka den penningpolitiska skulden.

Den penningpolitiska skulden växer också på grund av att efterfrågan på sedlar och mynt minskar. Under de senaste 10 åren har mängden sedlar och mynt i cirkulation minskat med drygt 20 miljarder kronor, vilket medfört att den penningpolitiska skulden vuxit med samma belopp.

Diagram 1. Riksbankens resultat och utdelning 1988–2013, miljarder kronor

Den viktigaste orsaken till att den penningpolitiska skulden vuxit är emellertid inleveransen av vinstmedel till staten. Under de senaste 25 åren har Riksbanken delat ut 214,5 miljarder kronor, varav 40 miljarder i extra utdelningar (se diagram 1). Bara under de 10 senaste åren har Riksbanken delat ut 58,3 miljarder kronor, vilket tillsammans med den krympande sedelstocken förklarar varför balansräkningen under samma period förändrats från att visa en penningpolitisk fordran på 24 miljarder kronor till att visa en penningpolitisk skuld på 55 miljarder kronor.

Riksbanksfullmäktige beslutade den 7 februari 2014 om förslag till vinstdisposition för räkenskapsåret 2013. Förslaget innebär att Riksbanken under våren 2014 kommer att betala 3,3 miljarder kronor i utdelning till staten. Om betalningen genomförs på samma sätt som hittills minskar bankens eget kapital från 84 till 81 miljarder kronor och den penningpolitiska skulden ökar från 55 till 58 miljarder kronor (se tabell 1). Alternativt kan utdelningen finansieras genom att växla utländsk valuta motsvarande ett värde av 3,3 miljarder kronor till svenska kronor och med dessa medel betala utdelningen. Då förändras inte den penningpolitiska skulden medan guld- och valutareservens sjunker värde från 391 till 388 miljarder kronor.

Att den penningpolitiska skulden ökar med 3,3 miljarder kronor har ingen avgörande betydelse för Riksbankens finansiella ställning. Men trendmässigt växande skulder kan skapa problem på längre sikt. Så länge Riksbanken lånar pengar för att finansiera alla betalningar i svenska kronor kommer bankens långfristiga valutatillgångar att i allt högre grad finansieras med kortfristiga kronskulder, vilket i sin tur betyder att såväl växelkurs- som ränterisker gradvis ökar.

För att begränsa ökningen av de finansiella riskerna bör Riksbanken växla utländsk valuta till svenska kronor när det bedöms vara lämpligt. Att i förtyd bestämma exakt när sådana växlingar ska äga rum är inte meningsfullt, men en utgångspunkt kan vara att Riksbanken växlar valuta i samband med händelser som med säkerhet kommer att

Tabell 1. Riksbankens balansräkning den 10 mars 2014, miljarder kronor

Tillgångar		Skulder och eget kapital	
Guld- och valutareserv	391	Sedlar och mynt	79
Fordringar på IMF	33	Penningpolitisk skuld	55
Värdepapper i SEK	10	Valutalån (inkl. motpost till SDR)	217
Övriga tillgångar	1	Eget kapital (inkl. VRK)	84
Summa	435	Summa	435

- öka den penningpolitiska skulden. Under 2014 kommer den enskilt största skuldökningen att äga rum i samband med inleveransen av vinstmedel till staten. Under de följande åren förväntas utdelningarna emellertid bli lägre. Då kommer istället introduktionen av den nya sedelserien att få stor betydelse för hur den penningpolitiska skulden utvecklas.

Slutsats

För att värna Riksbankens finansiella ställning bör Riksbanken växla utländsk valuta till svenska kronor. Direktionen föreslås därför ge chefen för AFM i uppdrag att i samband med årets inleverans av vinstmedel till staten växla utländsk valuta motsvarande ett värde av 3,3 miljarder kronor till svenska kronor.